

2010:66

Norra Vrams prästgård

- yttre målningsarbeten

Antikvarisk medverkan, 2010

Ingela Blomén, Anna Rabow & Helene Stalin Åkesson

Regionmuseet
Kristianstad
Landsantikvarien i Skåne

Rapport 2010:66

Norra Vrams prästgård

- yttre målningsarbeten

Antikvarisk medverkan
Norra Vram, 1316
Bjuvs kommun
Skåne län

Ingela Blomén, Anna Rabow & Helene Stalin Åkesson

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 97 80 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.m.se

© 2008 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2010:66
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto: Författaren
Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, Gävle. Dnr 507-99-502.

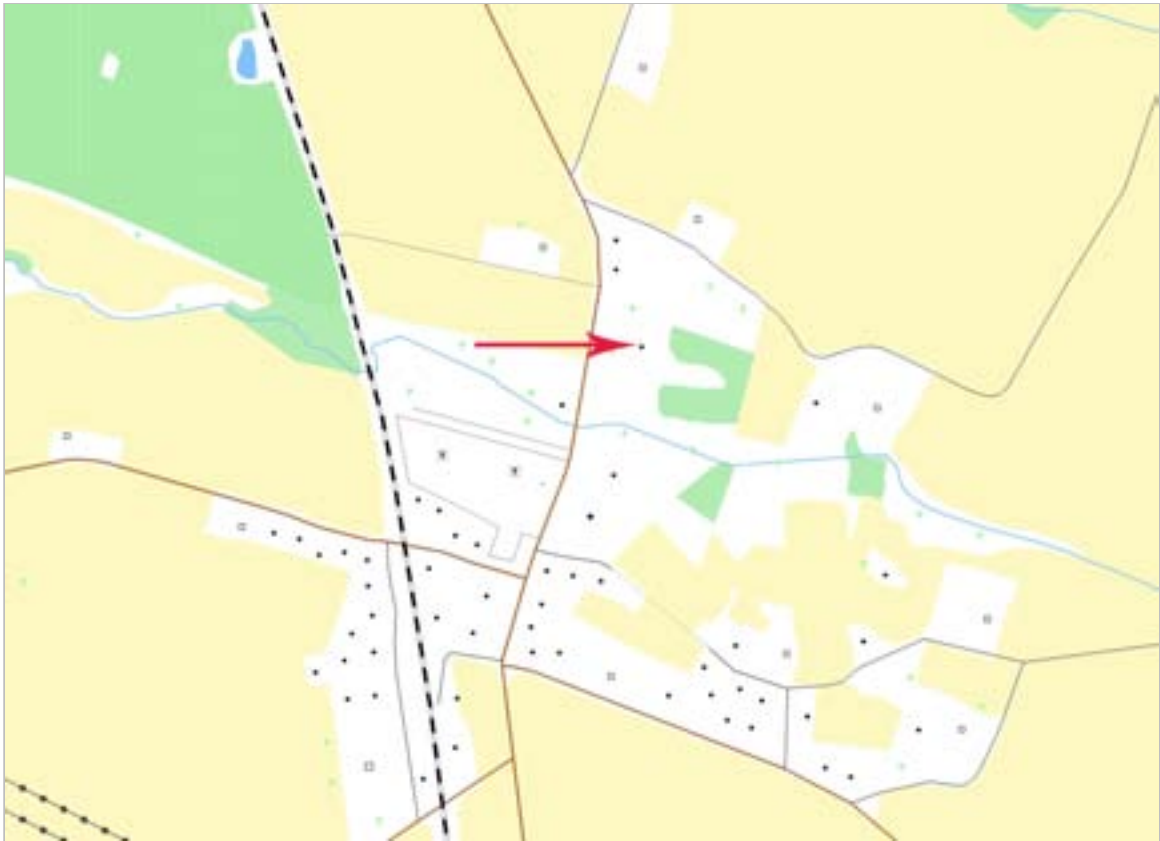
Norra Vrams prästgård – yttre målningsarbeten

Innehåll

Inledning	5
Sammanfattning av utförda åtgärder	5
Administrativa uppgifter	5
Byggnadshistorik med relevans för ärende.	5
Föreningens förmedlande insatser	7
Utförda åtgärder	8
Ursprungligen föreslagna åtgärder	8
Använd metod	8
Kompletterande åtgärder	10
Använd metod	10
Avvikelse från handlingarna	10
Kulturhistorisk bedömning av utförda åtgärder	11
Iakttagelser under renoveringen	11
Källor	11
Tryckta källor	11
Hemsidor	12

Norra Vram ligger i Bjursås kommun

Norra Vram, pilen pekar på prästgården

Inledning

Den antikvariska medverkan vid renoveringsarbetet på Norra Vrams prästgård är utförd av Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Skåne på uppdrag av föreningen Billesholmstraktens hembygdsförening. Eftersom prästgården sedan 1995 är byggnadsminne ställer Länsstyrelsen krav på att renoveringsarbeten utförs under antikvarisk medverkan. Dokumentationen består av foton, minnesanteckningar från byggmöten samt iakttagelser på plats. Antikvariskt medverkande har varit byggnadsantikvarier Anna Rabow och Helene Stalin-Åkesson samt arkitekt SAR/MSA Ingela Blomén.

Sammanfattning av utförda åtgärder

Utvändig målning av 18 stora fönster på övervåningens långsidor, målning av fem vindsfönster samt ommålning av fris på norra gaveln har genomförts.

Administrativa uppgifter

Objekt:	Norra Vrams prästgård, Norra Vram 32:4
Socken:	Norra Vram, 1316
Kommun:	Bjuv
Länsstyrelsens beslut:	434-75198-09
Regionmuseets dnr:	L12.20-501-09, 1316
Byggherre/beställare:	Billesholmstraktens hembygdsförening
Entreprenör:	Ulf Sävström, Målericenter AB i Åstorp AB
Antikvarisk medverkan:	Regionmuseet Kristianstad/Landsantikvarien i Lund genom arkitekt SAR/MSA Ingela Blomén
Byggtid:	september - oktober 2010
Slutbesiktning:	2010-10-13

Byggnadshistorik med relevans för ärende.

Den nya kyrkoherdebostaden byggdes 1816 och ersatte då en gammal fyrlängad prästgård som låg strax söder om den befintliga. De gamla byggnaderna är numera rivna.

Prästgården är uppförd i ståndsmässig herrgårdsstil med en hög sockel av gråsten och ovanvåning av rött tegel. Taket är halvvalmat och idag täckt med rött tegel. Tegelvalven ovanför fönstren på nedre botten är synliga på framsidan medan de är överputsade på övriga fasader. Gråstensmuren är markerad med en utkragande putsad list.

Byggnaden är välbevarad, både exteriört och interiört. Jämfört med syneprotokoll från 1820-talet har den ursprungliga planlösningen förändrats mycket lite och både kakelugnar och snickerier finns kvar. Inte heller utvändigt har några

Vägen norrut

Vägen söderut

Norra Vrams Prästgård omkring 1910, Fönstren är målade i en mörk kulör och taket är pappklätt

större förändringar skett. Äldre foton talar för att de stora gråstenarna alltid varit synliga medan de grova fogarna varit putsade och avfärgade i vitt.

Fönstren har dock varit målade i en mörkare färg. På det ena vindsfönstrets karm hittades vid reoveringen 2009 spår av både röd och grön färg. De flesta av fönstren, alla fall de på övervåningen har bytts ut och samtliga fönster har från åtminstone tidigt 1900-tal varit avfärgade i vitt. Någon besiktning, mer än okulärt från marken, eller färgundersökning av fönstren har inte gjorts. Fönstren på bottenvåningen, varav de flesta troligen är i originalskick, avfärgades vid reoveringen 2009 i brutet vitt, se Regionmuseets arkivrapport 37/2009.

Taket var ursprungligen spåntäckt. Ena takfallet var senare under en kort period i början av 1900-talet pappklätt. Sedan dess har tagel varit belagt med tegel.

Prästgårdens västra fasad efter ommålningen

Norra Vrams prästgård finns med i prästgårdsinventeringen från 1970-talet. Enligt denna speglade prästgårdsanläggningens ståndsmässiga karaktär inflytande från samtidens herrgårdsideal. Även den yttre miljön, det vill säga trädgården, och det omgivande odlingslandskapet bedömdes ha stort kulturhistoriskt och miljömässigt värde. Byggnaden klassificerades till grupp 1, det vill säga gruppen med de högsta kulturhistoriska värdena. Sedan 1995 är prästgården byggandsminne.

Föreningens förmedlande insatser

Billeholmstraktens Hembygdsförening äger sedan 1993 prästgården efter att ha hyrt den sedan 1982.

Prästgården är öppen för allmänheten varje lördag året om, då kan man besöka museet som finns uppe på vinden, botanisera bland böckerna i antikvariatet, leta i arkivet eller bara dricka en kopp kaffe. Föreningen arrangerar även marknader, utställningar och kulturdagar i den gamla prästgården.

Fönster på övre våningen innan renoveringen

Nymålade fönster, på övre våningen och på vinden

Utförda åtgärder

Ursprungligen föreslagna åtgärder

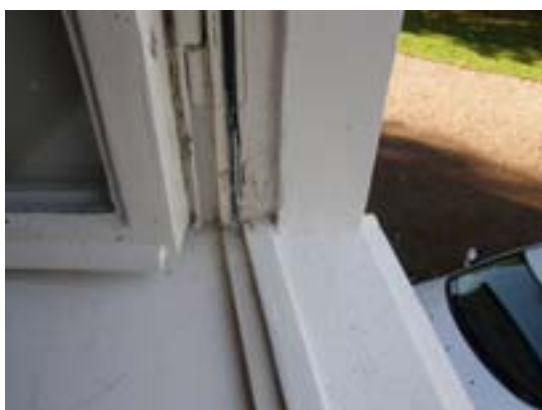
Underhållsmålning och kittning av fönster på övervåningens långsidor samt målning av fris under takfoten var de åtgärder som föreningen sökt bidrag för att genomföra under hösten 2010.

Regionmuseet anser att de utförda åtgärderna var väl motiverade. Byggnaden har ett stort kulturhistoriskt värde, både som prästgård och som en del i socken- och godsmiljön. Det är länge sedan målning av fönstren utfördes och till följd av eftersatt underhåll byttes ett par äldre fönster för några år sedan.

Flera av de aktuella fönstren, på andra våningen, är inte ursprungliga men de har ett värde då de är utformade i enlighet med de äldre fönstren vad gäller spröjs- och postindelning.

Använd metod

Fönstren på övre våningen liksom de flesta av vindsvåningens fönster var i stort behov av utvändigt målning och kittning. Mycket av kittet hade fallit bort och färgen flagnade. När arbetet påbörjades hade inga andra kulörer än vitt upptäckts. Någon noggrannare undersökning har dock inte genomförts.

Norra gaveln innan renoveringen
Detalj av nymålad fönsterkarm

Norra gaveln ommålad
Nymålat vindsfönster på södra gaveln

Innan målningsarbetet påbörjades justerades de fönster som så behövde med hjälp av hyvel och därefter behandlades det träreana träet med grundolja, det vill säga linolja utblandad med lacknafta.

Målning utfördes på samma vis som 2009 då bottenvåningens fönster målades, med skrapning till fast underlag, kittning och avfärgning med linoljefärg. Eftersom fönstren på bottenvåningen varit målade med alkydoljefärg, har troligen även övervånings fönster varit det. Inga rötskador påträffades. Fönstren har målats med linoljefärgen *Beckers Tradition* i kulör 0502-Y, lika som bottenvåningens fönster.

Även snickerier på takets underslag avfärgades med linoljefärg.

Den putsade frisen vilken var i gott skick har även den varit målad med alkydoljefärg. Den har nu avfärgats två gånger med Beckers Kivisil fasadgrund som är en vattenburen silikonbaserad grundfärg som har god vidhäftningsförmåga på alkydoljefärg. Kulören är oxidgul bruten med grön umbra, den togs från med hjälp av färgprov för att stämma överens med gavelfasadens befintliga kulör.

Prästgården från trädgårdssidan efter avslutad ommålning, östra trädgårdsdörren målades 2009

Kompletterande åtgärder

Dubbeldörren på södra fasaden avfärgades med en ljusbrun alkydoljefärg, lika den som användes till den östra trädgårdsdörren som målades 2009.

Använd metod

Dörren var i stort behov av ommålning och entreprenören hade tid och färg över. Dörren behandlades på samma sätt den östra trädgårdsdörren gjordes 2009. Det vill säga att den torrskrapades från löst sittande färg och målades med en något ljusare brun kulör än den senaste färgen. Under den befintliga mörkbruna färgen fanns en ljusare, mer rödaktig färg, som kan ha varit en linoljefärg. Inga andra kulörer syntes. Eftersom dörren inte renskrapades målades den återigen med en alkydoljefärg.

Avvikelser från handlingarna

Ommålningen av den södra dubbeldörren ingick ursprungligen inte men kunde genomföras inom tid- och kostnadsramen.

Södra porten ommålad

Nymålad fönsterkarm

Kultuhistorisk bedömning av utförda åtgärder

Regionmuseet anser att de utförda åtgärderna är väl utförda. Målning av såväl fönster, dörrar som gesims är genomförd med hänsyn tagen till byggnadens kulturhistoriska värde. Målningen är utförd med utgångspunkt i tidigare använda medel och material. Kulörerna är valda för att så långt det är möjligt överensstämma med befintliga.

Iakttagelser under renoveringen

Sprickor i murverket runt fönstren som påpekats tidigare har åtgärdats.

Källor

Tryckta källor

Rabow, Anna: *Norra Vrams prästgård*, Regionmuseet Kristianstad, Arkivrapport 37/2009

Billeholmstraktens hembygdsförening: *Prästgården i Norra Vram och dess föregångar,; Grufvan 2-1983*, Billeholmstraktens hembygdsförening, 1983.

Nymålat vindsfönster på södra gaveln

Hemsidor

<http://www.lansstyrelsen.se/skane/amnan/Kulturmiljo/>, 2010-07-01

<http://www.bthf.nu/page1.php>

Lund 2010-11-26

Ingela Blomén

Regionmuseets rapportserie 2008

Kulturmiljö

1. Vä 2:107, Vä sn, FU, Anders Edring, 2009
2. Villa Petterssons trädgård – en restaurering, Svalöv sn, AK, Anna Rabow, 2008
3. Marsvinsholms slott – renovering av balustrader, Balkåkra sn, AK, Kristina Nilén, 2008
4. Gravfältet i Färlöv, Färlövs sn, FU + UN, Tony Björk, 1995 – 2005
5. Glimmebodagården – taktäckning, Brösarps sn, AK, Emelie Petersson, 2009
6. Gylstorp. Medeltida odlingslämningar i Visseltofta sn, FU, Tony Björk & Brita Tronde, 2009
7. Väsby kyrka. Bland taklagare och takläggare, Väsby sn, AK, Petter Jansson, 2009
8. Odysseé längs Skånes kuster. Kust och Historia i Skåne. Bertil Helgesson, 2010
9. Övedskloster – restaurering av terrassmuren, Öved sn, AK, Kristina Nilén, 2007-2008
10. Stångby kyrka – utvändig renovering, Stångby sn, AK, Cecilia Pantzar & Kristina Nilén, 2005-2006
11. Kristianstads station – antikvarisk förundersökning, Kristianstad, AF, Emelie Petersson & Heikki Ranta, 2010
12. Allhelgonakyrkan i Lund – utvändig restaurering etapp I, Lunds socken, AK/AM, Petter Jansson, 2009
13. Hotade arter och byggnader –tips och råd vid byggnadsvård. PJ, Nils-Otto Nilsson & Åsa Jakobsson, 2009-2010
14. Människan och landskapet –Metodutveckling, etnobiologi för kulturmiljövård. PJ, Åsa Jakobsson, Anki Karlsson & Cissela Olsson, 2010
15. Vrams Gunnarstorps slott – utvändiga arbeten, Bjuvs sn, AK, Emelie Petersson, 2009
16. Ballingstorpsgården, Kviinge sn, AK, Emelie Petersson, 2010
17. Renovering av stenvalvsbro vid Öveds kloster, Öved sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
18. Mörarps kyrka – invändig renovering och konservering, Mörarps sn, AK, Lotta Eriksson, 2010
19. Tullstorpsåprojektet, Trelleborgs kn, KA, Bertil Helgesson & Cissela Olsson, 2010
20. Örnans – arbeten 2009 – 2010, Örkened sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
21. Örtofta slott vid Bråån – kulturhistorisk utredning i samband med våtmarksprojekt, Örtofta sn, Kristina Nilén, 2010
22. Övedsklosters alléer. Öveds sn, PJ, Patrik Olsson, 2010
23. Sporrakulla gård 2010 – tak- och timmerarbeten, Glimåkra sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
24. Gamla begravningsplatsen i Kristianstad, Kristianstad sn, DK, Lotta Eriksson, 2010
25. Tomelilla Byagård – takarbeten 2010, Tomelilla sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
26. Tomelilla Byagård – fasadarbeten 2010, Tomelilla sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
27. Silversmedjan Kv Vapenbrodern 8, Kristianstad, Kristianstads sn, AK Katarina Olsson, 2008
28. Fjälstorps småskola – ommålning av fasad, AM, Helene Stalin Åkesson, 2010
29. Bälteberga Korsvirkeshuset – utvändig renovering, Ottarps sn, AK, Kristina Nilén, 2008-2009
30. Ilstorps kyrka – fönsterarbeten, Ilstorps sn, AK, Lotta Eriksson, 2009 – 2010
31. Heliga Trefaldighetskyrkan – tillbyggnad och invändig ombyggnad, Kristianstad sn, AM, Lotta Eriksson, 2009 – 2010
32. Norra Mellby kyrka – renovering av vapenhusets tak, Norra Mellby sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
33. Lunds domkyrka – ändring av västportalens trappa, Lund, AM, Heikki Ranta, 2010
34. Övedskloster – förändringar vid trädgårdskanalen, Öveds sn, AK, Kristina Nilén & Lars Salminen, 2009-2010
35. Östra Karup kyrkogård, Östra karup sn, DK, Lotta Eriksson, 2010
36. Blåherre mölla – en kvarnmiljö för möten mellan då och nu, Maglehems sn, BMU, Ingela Blomén, Helen Carlsson & Helene Stalin Åkesson, 2009 – 2010
37. Mejeriet Skarhults gods – takrenovering, Skarhult sn, AM, Kristina Nilén, 2010
38. Saltkokningshuset - utvändig ommålning, Karlskrona, AM, Emelie Petersson, 2010
39. Glimmebodagården, Brösarps sn, AM, Emelie Petersson, 2010
40. Smedtorpet, Hässleholm sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
41. Tobaksmonopolet 2010 – fasadrenovering, Fjälkinge sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
42. Ballingstorps trädgårdar, Kviinge sn, DK, Cissela Olsson, Emelie Petersson & Brita Tronde, 2010
43. Södra Mellby mölla – tre vingor och en vingbalk, Södra Mellby sn, AM, Helene Stalin Åkesson, 2008-2010
44. Bondrumsgården 2010, Fågeltofta sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
45. Torsebro krutbruk 2010 – murnings- och snickeriarbeten, Färlöv sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AU- arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt

FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD- murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning

PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD- byggn-ark-dokumentation

46. Ekestad folketspark – arbeten i fyllecellerna, Österslöv sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
47. Övraby mölla – utvändig renovering samt lyft och lagning av kuggkrans, Övraby sn, AM, Ingela Blomén, 2010
48. Scan i Ängelholm – där svenskt fläsk blev brittiskt bacon och Ystadkorven kryddades med känsla, Ängelholms sn, BD, Helene Stalin Åkesson med bidrag av Ingela Blomén och Anna Rabow, 2010
49. Parkeringsplats Uppåkra, FU, Catherine Svensson, 2003
50. Johannishus slott – utvändig renovering, AM, Emelie Petersson, 2010
51. Västra Strö kyrka – utvändig renovering, Västra Strö sn, AK, Helen Carlsson (med bidrag av Maria Sträng), 2008
52. Paviljongen, Åhus museum, FU & MD, Johan Dahlén, 2009
53. Baptistkapellet i Oppmanna – timmerarbeten på pastorsbostaden, Oppmanna sn, AM, Jimmy Juhlin Alftberg, 2010
54. Vad som trots allt försvinner – ett forskningsprojekt om dokumentation och värdering av svårbevarat kulturarv, PJ, Helene Stalin Åkesson, 2008-2010
55. Ryttmästarebostället – flygelbyggnad, Gärds Köpinge sn, AM, Heikki Ranta, 2009
56. Utvändig restaurering och svampsanering av Fränninge kyrka, Fränninge sn, AK, Mia Jungskär och Heikki Ranta, 2008-2009
57. Fjärestads kyrka – renovering av tornet, Fjärestads socken, AM, Heikki Ranta, 2009
58. Brösarps station – omläggning av tak, Maglehems sn, AM, Emelie Petersson 2010
59. Aosehus återigen, fjärde året på borgen, Åhus sn, UN, Helén Lilja m.fl, 2010
60. Vattenmöllan – restaurering av möllarebostadens östra fasad, Brunnby sn, AM, Maria Sträng, 2010
61. Bosjöklosters kyrka – utvändig renovering, AK, Petter Jansson, Kerstin Börjesson 2009
62. Ingeborrarpsgården – taktäckning, Rya socken, AM, Emelie Petersson, 2010
63. Jöns Jonsgården – utvändiga arbeten, Kattarps socken, AM, Emelie Petersson, 2010
64. Bosarps kyrka – utvändig renovering, Bosarps socken, AM, Helen Carlsson, Petter Jansson, Ingela Blomén, 2009
65. Strövelstorps kyrka- takomläggning, Strövelstorp sn, AM, Petter Jansson 2009-2010
66. Norra Vrams prästgård – yttre målningsarbeten, Norra Vrams sn, AM, Ingela Blomén, 2010

Förkortningar:

AF- antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AM- antikvarisk medverkan
AU- arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt
FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD- murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning
PJ- projektrapport
VP- vårdplan
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD- byggn-ark-dokumentation
BMU- byggnadsminnesutredning

